

Jumalateenistus Nõos P, 21.06.26 kl 11, 3. pühapäev *post Trinitatis*

Lektsioonid: Ho 12:6–7; Lk 15:11–32

Pihikõne: Fl 3:16

Jutlus: Rm 4:1–8

Laulud: 214 (1–5); 267 (1–3, 4); 405 (1–3); 268 (1–4)

Mis me siis ütleme oma lihase esiisa Aabrahami leidnud olevat? Sest kui Aabraham on mõistetud õigeks tegude tõttu, siis tal on, millega kiidelda, kuid mitte Jumala ees. Sest mida ütleb Pühakiri? „Aabraham uskus Jumalat, ja see arvestati talle õiguseks.” Tegude tegijale ei arvestata palka mitte armust, vaid vastavalt võlale. Aga sellele, kes tegusid ei tee, vaid usub temasse, kes teeb õigeks jumalakartmatu, arvestatakse õiguseks tema usk, nõnda nagu Taavet ütleb õndsas olevat inimese, kellele Jumal arvestab õigust tegudest sõltumatult: „Õndsad on need, kelle ülekohus on andeks antud ja kelle pattud on kinni kaetud. Õnnis on mees, kelle pattu Issand ei arvesta.”

Tänase pühapäeva teema on kirikukalendri järgi „Kadunud ja jälle leitud”. Selle teemaga sobib hästi kokku täna altarist kuulnud lugemine Lk-st, Jeesuse mõistujutt kadunud pojast. Ent kuidas võiks selle teemaga seostuda kuulnud kirjakoht apostel Pauluse kirjast roomlastele? On ju siin juttu hoopis juutide esiisa Aabrahami usust!

Arvan, et seose teemaga „Kadunud ja jälle leitud” leiab siit nii: Jumala silmis oli kadunud kogu inimkond, alates Aadamast ja Eevast kuni Aabrahamini. Inimene, kelle Jumal oma kuuendal loomispäeval lõi, läks Jumala juurest vabatahtlikult minema nagu kadunud poeg Jeesuse mõistujutus oma hea isa juurest. Inimene unustas Jumala ja käis alla.

Kuid siis toimus mingi murrang. Kadunud poja loos toimub murrang sellel hetkel, kui allakäinud kadunud poeg jääb mõttesse ja talle tuleb meelde, et isa juures oleks tal siiski parem põli, kasvõi sulasena. Talle tuleb meelde isa heldus.

Võib vaielda selle üle, kust see mõte kadunud poja südamesse nii äkki tuli: kas tema enda järeldusvõimest või andis selle mõtte tema südamesse Jumal, kes on Vaim? Mina usun viimast. Usun ka, et head, lohutavad, edasiviivad mõtted tulevad minu südamesse justnimelt Jumalalt, kes on Vaim.

Vahel on need mõtted siiski ka väljakutseid pakkuvad ja kahtlusttekitavad: kas Jumal tõesti paneb mind niimoodi proovile? Niisuguse mõtte pani Jumal ka pattulangenud inimsoo ühe esindaja, Aabrami südamesse. Sellest kõneleb meile 1Ms 12. peatükk.

Pärast inimese pattulanguslugu 1Ms 3. peatükis kirjeldab Piibel meile pikalt inimese allakäigulugu, kuni Paabeli torni looni, kui Issand pillutas inimesed üle maailma laiali, sest nad ei mõistnud enam üksteist. Paabeli torni loos on selle mittemõistmise põhjuseks toodud inimeste erinevad keeled, kuid kas ei võiks nende erinevate keelte all mõelda ka erinevaid meeli: inimesed ei suutnud omavahel enam kokku leppida, sest nende südamed ajasid taga eri asju.

Ent siis jõuab 1Ms jutustus Terahi perekonnani, kelle esikpoeg on Abram. Ning loeme 1Ms 12:1j: „Ja Issand ütles Aabramile: „Mine omalt maalt, omast sugukonnast ja isakojast maale, mille ma sulle näitan! Ma teen sind suureks rahvaks ja õnnistan sind, ma teen su nime suureks, et sa oleksid õnnistuseks!”

See on mõte, mille Jumal paneb ühe oma väljavalitud inimese, Aabrami südamesse. See mõte ei tule Aabramilt endalt: küllap oli tal seal Haaranis, oma isakodus küllalt mugav elada ja tal polnud mingit põhjust võõrale maale rännata. Ta pidi mugavustsoonist välja astuma, nagu tänapäeval armastatakse väljenduda.

See on esimene kord pärast veeuputuse lugu Piiblis, kui Jumal paneb inimese südamesse ühe mõtte, mis on paras väljakutse ja inimesel on võimalik selle järgi käia või mitte, on võimalik seda uskuda või mitte.

Kuid näeme, et Abram uskus Jumalat ja läks sinna maale, mille Jumal talle näitas.

Veel teinegi kord andis Jumal mõtte Aabrami südamesse, 1Ms 13:14jj: „Ja Issand ütles Aabramile, pärast seda kui Lott tema juurest oli lahkunud: „Tõsta nüüd oma silmad üles ja vaata paigast, kus sa

oled, põhja ja lõuna ja hommiku ja õhtu poole, sest kogu maa, mida sa näed, ma annan sinule ja su soole igaveseks ajaks! Ja ma teen su soo maapõrnu sarnaseks: kui keegi suudab maapõrnu ära lugeda, siis on sinugi sugu äraloetav. Võta kätte, käi maa läbi pikuti ja põiki, sest ma annan selle sinule!”

Jällegi uskus Aabram Issanda sõnu ning tegi, nagu talle öeldi, ehkki maa, kuhu Jumal teda juhatas, oli talle ju võõras ja vaenulik.

Kuid veel kolmaski kord pani Jumal Aabrami südamesse mõtte, mis oli kahest eelmisest veelgi enam väljakutsuv, nõudis veelgi enam usku. 1Ms 15 ütleb Jumal oma 100. eluaastale lähenevale Aabramile, et tal saab raugaeas olema poeg. Ja ka siin on öeldud, et Aabram uskus Jumalat. 1Ms 15:6 seisab: „Ja ta uskus Issandat ning see arvati temale õiguseks.”

Nüüd jõuame tagasi meie tänase jutlusealuse kirjakoha juurde, kus apostel Paulus toob selle viimatimainitud VT mõtte põhjenduseks Aabrami usust (Paulus kõneleb küll Abrahamist, kuna teatavasti andis Jumal Aabramile uue nime Abraham). Paulus tahab öelda seda, et Abraham pole Jumala ees õige mitte sellepärast, et ta on teinud õigeid tegusid, täitnud õigesti Jumala antud reegleid (mida Adam ja Eeva rikkusid!), vaid sellepärast, et ta on Jumalasse uskunud enne mingeid tegusid. Teame, et Abrahami õiged teod Jumala ees tulid alles hiljem, nt Soodoma ja Gomorra õigete eest palumine ja nõusolek ohverdada Jumalale oma poeg Iisak.

Püüan siinkohal veelkord üldistada. Inimkond oli pärast pattulangust Jumalast täielikult võõrdunud ja Jumalal polnud mingit põhjust inimkonnale andestada. Kuid siiski tegi Ta proovi ühe perekonnaga, Terahi perekonnaga, andes Aabrami südamesse ühe väljakutse. Aabram võttis selle vastu ja nõnda võib öelda, et kadunud inimkond oli Jumala poolt jälle leitud. Võis alata pikk tagasipöördumise protsess.

Selles protsessis on aga veel üks murrangukoht. Nimelt Jeesuse Kristuse, Jumala Poja tulek maailma. Meie jutluse kontekstis võiks küsida (ja üks õigeusklik juut küsiks!), mida andis Kristuse tulek juurde Abrahami usule? Sest kui Abraham uskus Jumalat ja see arvestati talle õiguseks, siis miks poleks piisanud järeltulevaile põlvedele sellest, et uskuda Jumalat Abrahami eeskujul ja olla niimoodi Jumala ees õige? Lihtsalt öeldes: miks ei piisa sellest, et teha seda, mida Jumal meile ütleb ja olla niimoodi Jumala ees õige?

Neile küsimustele on üks lihtne vastus: patune inimsüda ei suuda enamasti Jumala kõnet ära tunda. Abraham suutis, Iisak suutis, Jaakob suutis, Mooses suutis, prohvetid suutsid. Kuid enamik inimesi ei suutnud, ei suuda. Karjast kadunud lammas kuuleb paljusid häält. Kuuleb ka hundi häält, kes tahab talle kurja teha. Ja ta ei suuda aru saada, et see hääl on talle ohtlik. Ja isegi kui ta kuuleb oma Hea Karjase häält, siis ei suuda ta selle järgi käituda.

Siinkohal tuleb meelde sellesama apostel Pauluse Rooma-kirja 7. peatükk, kus Paulus kirjeldab inimese võimetust teha Jumala hääle järgi, isegi kui ta seda kuuleb. Rm 7:22j: „Sisemise inimese poolest ma rõõmustan Jumala Seaduse üle, oma liikmetes näen aga teist seadust, mis sõdib vastu minu mõistuse seadusele ja aheldab mind patu seadusega, mis on mu liikmetes. Oh mind õnnetut inimest! Kes ostab mu lahti sellest surma ihust?”

Teisisõnu, inimene kuuleb Jumala häält, kuid kuuleb ka patu häält ega suuda Jumala hääle järgi tegutseda. Jeesus ütleb selle kohta oma jüngerile Mt 26:41: „Vaim on küll valmis, aga liha on nõder.”

Seepärast ei piisa Jumalasse uskumiseks Abrahami eeskujust. Paulus meie jutlusealuses kirjakohas mõistab seda ja lisab juurde kirjakoha Ps 32:1j (tsiteerituna LXX, VT kreekakeelse tõlke järgi): „Õndsad on need, kelle ülekohus on andeks antud ja kelle patud on kinni kaetud. Õnnis on mees, kelle pattu Issand ei arvesta.” Sest kes on siis see, kes suudab meie patte kinni katta? Kas Abraham? Või veel keegi suur ja Jumalale meelepärane inimene? Mõni prohvet, kuningas Taavet ise? Mõistame, et see pole võimalik! Ent kes võiks siis Jumala juures meie eest kosta, et Ta meie paratamatut pattu ei arvestaks?

Ja siin on ainult üks vastus: Jeesus Kristus, Jumala Poeg! Jah, inimkond oli kadunud ja Jumal andis Abrahami südamesse mõtte tagasi tulla, inimkond oli leitud, kuid mitte tagasi jõudnud. Võiks öelda, et Abraham andis Jumala toel inimkonnale meetodi, kuidas Jumala juurde tagasi jõuda, usu meetodi. Kuid selle meetodi, usu rakendamine oleks ilma Jeesuse Kristuseta võimatu. Kristuse kui

Hea Karjase äravahetamatu hää! kutsub meid alati tagasi õigele teele, kui oleme eksinud. Me kuuleme Tema hää! ja kuuleme oma liikmeis elava patu hää!t. Kuid Jeesus Kristus on patu ära võitnud – mitte ainult meie liikmeis elava patu vaid patu üleüldse. Just seetõttu suudame me teha usutegusid: minna tagasi oma Hea Karjase juurde ja käia õigel teel koos temaga.

Apostel Johannes ütleb 1Jh 5:4: „Jah, igäiks, kes on sündinud Jumalast, võidab ära maailma. Ja see ongi võit, mis on võitnud ära maailma – meie usk.” Kui me usume nagu Aabraham ja hoiame silme ees Kristuse risti, siis me võidame!

Aamen.